

Hva skjer med pengene i Skien?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Skiens økonomi fant. Og Skien har en interessant tvist: en industriby med tunge levekår, som likevel ser solid ut på papiret — fordi kraftpenger holder regnskapet oppe.

13,1 %

så stor er sparekontoen målt mot årsinntekten — godt over kommunens eget mål. Ser solid ut

111 mill.

men så mye fikk kommunen i utbytte fra kraftselskaper i 2025 — mer enn hele overskuddet. Uten kraftpengene ville driften gått i minus

+56 mill.

årets overskudd — en snuoperasjon opp fra et underskudd året før. Bedre, men fortsatt skjørt

Tenk på kommunen som en husholdning: Skien «tjener» på skatt og overføringer fra staten, og det aller meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse, sosialhjelp. Familien har også en pen sparekonto. Men her er tvisten: en stor **aksjeutbytte-sjekk** fra kraftselskapet kommer inn hvert år — og uten den ville familien gått i minus på det daglige. Sjekken svinger med strømprisen, og kommunen venter selv at den blir mindre framover. Familien bor dessuten i et nabolag med reelle utfordringer, men holder hjelpebudsjettet bemerkelsesverdig stramt. Det er omtrent det som skjer i Skien nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Skien bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: eldreomsorgen

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Skiens faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	91 mill. mindre	Drives svært nøkternt — «god styring», men karakterene bør følges
Sosialhjelp m.m.	67 mill. mindre	Holdes bevisst stramt — selv om behovet er høyt. Les neste side
Administrasjon («byråkratiet»)	61 mill. mindre	Under forventet — vakanser og solgte tjenester
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	29 mill. mindre	Under forventet
Barnevern	25 mill. mindre	Under forventet — bevisst vri mot tidlig hjelp
Barnehage	18 mill. mindre	Under forventet
Eldreomsorg og hjemmetjenester	36 mill. mer	Skiens «dyre unntak» — men ikke fordi tjenesten er dyr. Les side 4

Det overraskende: Skien er en by med tunge levekår — lav sysselsetting, mange uføre, og nesten hvert femte barn vokser opp i familier med dårlig råd. Da skulle man tro at *sosialhjelpen* ble dyr. Men det motsatte er sant: Skien bruker 67 millioner *mindre* enn forventet på sosialhjelp. Det er ett av rapportens viktigste funn — og det forklarer vi på neste side.

Regnestykket viser altså at Skien er en **nøktern kommune med ett dyrt unntak: eldreomsorgen**. Det er uvanlig at en levekårstyngt by holder hjelpebudsjettene så stramt. De fleste tror en by med høye behov bruker mer på sosialhjelp. Skien gjør det motsatte — bevisst. Hvorfor, handler ikke om at behovet er lavt. Det er tvert imot høyt. Det forklarer vi på neste side.

Hvorfor bruker en levekårstung by mindre enn forventet på sosialhjelp?

På papiret ser Skien ut som en kommune som *burde* bruke mye på sosialhjelp: bare 64 av 100 i yrkesaktiv alder er i jobb (mot 68–69 i landet), mange er uføre, og rundt hvert femte barn vokser opp i fattigdom. Statens regnestykke forventer derfor høye sosialutgifter. Likevel bruker Skien mindre enn forventet — og gapet vokser. Det handler ikke om at behovet er lavt. Forklaringen er en bevisst strategi.

- **Kommunen har satt seg et tak.** Skien har eksplisitt bestemt at sosialhjelpsutgiftene ikke skal overstige landsgjennomsnittet. Utbetalingene FALT med nesten 6 % i 2025, mens de økte i resten av landet. Det er aktiv, villet nedstyring — ikke at folk klarer seg selv.
- **Folk loses over til statlig uføretrygd.** 50 personer som tidligere fikk kommunal sosialhjelp, fikk innvilget uføretrygd i 2025. Spesialiserte veiledere flytter folk fra kommunens budsjett til statens — behovet forsvinner ikke, det bare bytter «lommebok». Det understreker nettopp hvor mange uføre Grenland har.
- **Aktiv kvalifisering.** Gjennom programmer som hjelper folk ut i arbeid eller utdanning gikk 6 av 10 deltakere videre til jobb eller skole. Også en bølge av flyktninger fra 2022 har avtatt.

Kort sagt: Det er ikke lavt behov som gjør sosialhjelpen «billig» i Skien. Behovet er tvert imot høyt. Det er en uvanlig *stram styring* — utgiftstak, kvalifisering og det å lose folk over på statlig uføretrygd — som holder de kommunale utgiftene nede. Utfordringen er reell; den vises bare ikke i kommunens regnskap.

Et varsko fra staten: I 2019/2020 førte Statsforvalteren tilsyn med Skien og fant **lovbrudd:** kommunen sikret ikke godt nok at unge fikk den hjelpen («ettervern») og oppfølgingen i NAV de hadde krav på. Blant funnene: mangelfull kartlegging av ungdommers behov og rutinemessig bruk av redusert sats for unge. Tilsynet traff nettopp det området der Skien styrer mest stramt — en påminnelse om at en svært nøktern drift kan ha en kvalitets- og forsvarlighetskostnad, særlig for de mest sårbare.

Den stramme styringen er altså ikke et tegn på at Skien har få utfordringer — den er et spill av at en by med tunge levekår har valgt å holde igjen. Da blir spørsmålet: holder man igjen så hardt at noen faller utenfor? Det er nettopp det tilsynet i 2019/2020 advarte mot.

Solid på papiret — men det er kraftpengene som bærer

13,1 %

sparekontoen
(«disposisjonsfondet») målt mot
årsinntekten — over kommunens
eget mål

111 mill.

utbytte fra kraftselskaper i 2025
— mer enn hele overskuddet på
56 mill. Uten det: minus

6,3 mrd.

kommunens lån — stigende, og
store byggeprosjekter venter
(sykehjem, bibliotek, renseanlegg)

Her er den ærlige historien. Skien *ser* solid ut. Men overskuddet er ikke det det ser ut som ved første øyekast.

Kraftsjekken som bærer regnskapet

Skien er nest største eier i kraftselskapet Skagerak Energi og fikk 94 millioner i utbytte derfra i 2025, pluss 17 millioner fra et annet selskap — til sammen 111 millioner. Til sammenligning var hele årets overskudd 56 millioner. Med andre ord: **uten kraftutbyttet ville den vanlige driften gått i klart minus**. Sjekken svinger med strømprisen og hvor mye eierne velger å dele ut, og kommunen venter selv at den blir mindre i årene framover. Kommunedirektøren har advart: fortsetter kommunen å bruke av sparekontoen slik den gjorde i 2024, kan fondet være tomt i løpet av fem år.

En snuoperasjon — fra minus til pluss

Det positive er at 2025 var en **snuoperasjon**. Året før, i 2024, gikk Skien med underskudd og måtte bruke rundt 126 millioner av sparepengene. I 2025 endte det med et overskudd på 56 millioner — en forbedring på 163 millioner. Mye av dette skyldes at det store merforbruket i eldreomsorgen ble styrt kraftig ned. Men kommunen ligger fortsatt under sitt eget mål, og overskuddet hviler altså på kraftsjekken.

Hvorfor eldreomsorgen koster «mer enn forventet»

Eldreomsorgen er det ene området der Skien bruker mer enn forventet. Men her er en viktig presisering: det er **ikke fordi tjenesten er dyr**. Tvert imot — en sykehjemsplass og en hjemmetjeneste koster faktisk *mindre* per person i Skien enn i sammenlignbare kommuner. Skien har bare **flere eldre på sykehjem** (en gammel, institusjonstung tradisjon), og et høyt sykefravær som tvinger fram dyre vikarer og overtid. Det er volum og sykefravær som driver kostnaden — ikke sløsing.

Den uutnyttede muligheten — i revers: Skien har eiendomsskatt, men har faktisk brukt ekstraordinære kraftpenger til å *redusere* den fram til 2027. Med andre ord: i en kommune der driften

nettopp har snudd fra underskudd, og der overskuddet hviler på en svingende kraftsjekk, bruker kommunen kraftpenger til å lette egen skatt. Å trappe den opp igjen er et helt legitimt politisk valg — og å la være er det også. Men det er et reelt valg som bør tas med åpne øyne, særlig hvis kraftsjekken blir mindre slik kommunen selv venter.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Skien et overskudd (**pluss** 0,9 %, 56 mill.) — en snuoperasjon fra et underskudd året før. Men det ligger fortsatt under kommunens eget mål, og hviler på kraftutbyttet.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Skien: 13,1 % (817 mill.) — over eget mål. Men sparekontoen er i stor grad bygget opp av kraftutbytte, og er under gradvis nedbygging.

Kraftutbytte

Penger Skien får som medeier i kraftselskapet Skagerak Energi (og et selskap til). I 2025: til sammen 111 mill. — mer enn hele overskuddet. Beløpet svinger med strømprisen, og kommunen venter at det blir mindre framover. Det er denne sjekken som får økonomien til å se solid ut.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har — og hvor tunge levekårene er. Det gjør det mulig å sammenligne Skien rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Skien driver det meste under forventet behov, sosialhjelpen inkludert, mens eldreomsorgen ligger over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Skiens gjeld tilsvarende rundt 85 % av en hel årsinntekt (6,3 mrd.) og er stigende — med store byggeprosjekter (sykehjem, bibliotek, renseanlegg) foran.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan kreve inn på eiendommer. Skien har den, men har brukt ekstra kraftpenger til å *redusere* den fram til 2027 — en inntekt kommunen frivillig holder nede.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Skiens egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når eldreomsorgen koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men mange brukere og høyt sykefravær. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva — særlig hvis kraftpengene blir mindre.